

Čoahkkáigeassu

Rekrutteren ja čadaheapmi

Primáraohcciid lassáneapmi alit ohppui lea sullii 13 % áigodagas 2010 – 2013. Ohcan vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahpuide lea lassánan sullii 9 % seamma áigodagas. Vaikko lea čadahuvvon GNIST-kampánja, ja oahpuid profileren lea lasihuvvon, de eai leat oahpaheaddjeoahput nákcen geasuhit odđa ohcciid seamma bures go eará oahput dán áigodagas. Guovtti mañimus studeantasisaváldimiin leat goitge oaidnán ahte eanet studeanttat leat álgán VUO-oahpuide. Ja našunála dásis leat oahppobáikkid nákcen deavdit plánejuvvon oahpposajiid jagis 2013. Dát lea positiivvalaš ovdáneapmi rekrutteremis. Nuppi bealis ii oro nu ahte reformma lea buoridan oahppočadaheami oahpaheaddjeoahpuin. Stuora oassi studeanttain heitet oahpus. Dan dihte lea odđa oahpaheddjiid rekrutteren ášši mii ain vuorjá Čuovvolahttinjoavkku garrasit. Dát guoská earenoamážit dievdduid rekrutteremii, ja VUO 1-7-ohppui. Čuovvolahttinjoavku oaidná dárbbu oazžut johtui odđa deaivilis doaibmajuid, earenoamážit Davvi-Norggas, vai ii šatta stuora oahpaheaddjeváli dás ovddasguvlui jagi 2030 rádjái.

Árvosániid addimis oaidnit stuora fágaidgaskasaš variašuvvna (fágain POM, dárogiella ja matematihkka), ja maiddá variašuvvna oahppoásahusaid gaskkas. Čuovvolahttinjoavku rávve oahppoásahusaid eanet geavahit olggobeale sensoriid, kvalitehtasihkkarastin dihte árvosániid addima ásahusaid gaskkas. Mii oaivvildit maid ahte erohusat árvosániid addimis čájehit dárbbu bidjat čielgasit ulbmiliid oahpaheaddjeohppui, guorahallat árvvoštallanvugiid, ja ásahit eanet našunála dási deaivvadanarenaid daidda fággaide main oidnojit stuorimus erohusat árvosániid addimis.

Geabbilis oahppofálaldagain leat unnán studeanttat geat heitet, ja studeanttain leat buorit árvosánit, ja dát orru čájehame ahte dát oahput leat dehálaččat go galgat dustet boahhteáiggi oahpaheaddjedárbbu. Nuppi bealis orru leame nu ahte dán oahppofálaldagain leat earenoamáš hástalusat oahpahushárjehallama ja profešuvdnii ráhkkanahhttima ektui, ja dát vuorjá Čuovvolahttinjoavkku. Dan dihte lea hui dehálaš eanet dutkat dáid oahppoprográmmaid kvalitehta oahpaheaddjeoahpu odasteami guovddáš elemeanttaid ektui.

SAK ja differensieren

Goalmmát raporttas lei Čuovvolahttinjoavkku ávžžuhus ahte ásahusat main leat unnán studeanttat eai fála nu mánga fága. Dán jagi raporttas leat odđa logut mat gusket VUO 1-7 ja 5-10-oahpuid ovttahttimii, ja dát logut čájehit ain stuorát dárbbu fágafálaldagaid vuoruheapmái. Sihke oahpuid ovttahttin fágalaš ákkastallama haga, ja viiddis ovttahttin fágalaš ákkastallama vuodul, rihkku ulbmila ahte galget fállujuvot guokte sierra oahpu. Unnán oahpuid gaskasaš differensierema sáhtta čovdit bargujuhkimiin. Ollu smávit fágain sáhtta leat váttis duohtan dahkat bargujuhkima, dan dihte go fágavirggehasat geat oahpahit VUO-oahpuin maiddá oahpahit MOA-oahpus, dahje dan dihte go VUO-oahpuid

fágavirggehasat nannejit ásahusa fágabirrasa oppalaččat dan dihte go sii ovttasbarget MOA-oahpu dieđalaš virggehasaiguin.

Ásahusaid ulbmilin ferte goitge leat fágalaš konsentrašuvdna ovttaskas ásahusas, vai fágabirrasat šaddet doarvái nannosat čuovvulahttit buot reformma beliid, ja vai studeantabirrasat šaddet doarvái stuorrát oččodit govda profešuvdnafágalaš digaštallamiid. Ásahusat fertejit ieža váldit ovddasvástádusa dán ektui.

Dasa lassin lea dehálaš čuovvulahttit oahpuid ovttastahttimiid mat leat fágalaččat ákkastallojuvvon. Erohusat ovttastahttimiid ektui sáhttá mearkkašit ahte lea beare unnán oktavuoha gaskal iešguđet ge ásahusaid fágabirrašiid, ja maid fágabirrašiid gaskkas ásahusaid siskkobealde. Čuovvulahttinjoavku oaidná vel ahte lea dárbu ođastit našunála njuolggadusaid ovttastahttimiid ektui, ja mii oaivvildit ahte lea earenoamáš dehálaš ain eanet spesialiseret álgooahpahusa ektui VUO 1-7-oahpus.

Bachelorbargu vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahpuin

Čuovvulahttinjoavku oaidná ahte bachelorbarggu sisafievrrideapmi lea buoridan oahpuid, go ulbmilin lea hábmet eanet dutkamii vuodđduvuvvon oahpaheaddjeoahpuid. Mii oaidnit ahte lea stuora variašuvdna ásahusaid gaskkas, mii guoská bachelorbarggu njuolggadusaid sisdollui. Dát gusto sihke bachelorbarggu viidodahkii, bagadallamii, ovdanbuktimii, árvoštallamii (sensureren), lohkanmearrái ja ovttasbargovejolašvuodaide bachelorbarggu čállimis. Seammás leat ásahusaid gaskkas maiddái stuora erohusat bachelorbargguid árvosátnejuogus. Čuovvulahttinjoavku deattuha man dehálaš lea ahte ásahusat čielggasmahttet bachelorbarggu ulmila, ja ahte dát ulmilat digaštallojuvvojit sihke fágabirrašiid gaskkas (ásahusaid siskkobealde) ja ásahusaid gaskkas.

Eanas studeanttat leat čađahan BA-barggu mas deattuhit POM-fága. Čuovvulahttinjoavku oaidná ahte dát earenoamážit guoská VUO 1-7-ohppui. Vaikko dán raportta diehtomateriála huksejuvvo aivve fal bagadalliid dieđuid ala, iige konkrehta bachelorbargguid sisdoalu ala, de háliida čuovvulahttinjoavku goitge čujuhit man dehálaš lea ahte bachelorbarggut maiddái leat čadnon skuvlafágaide.

Oahpaheaddjeoahppofágat

Njealji oahpaheaddjeoahppofága vuđolaš guorahallamis oaidnit mánggabealat bohtosiid. Juohke oahpaheaddjeoahppofága leat guorahallan viđa ásahusas, ja mii oaidnit ahte láhkaásahusa implementeremis leat erohusat (ee. profešuvdnii ráhkkanahhtimis, dutkamii vuodđudeamis, fága/fágadidaktihka integreremis, internašunaliseremis, ja das mo barget vuodđogálggaiguin) sihke dan ektui mii deattuhuvvo ja dan ektui mii ii deattuhuvvo. Leat ásahusaid gaskasaš erohusat ja oppalaččat fágaid gaskasaš erohusat.

Jus mii geahččat raporttaid váldokonklusuvnnaid, de orru leame nu ahte dárogielfágas ja engelasgielfágas leat buoremusat nagodan implementeret láhkaásahusa, ja ahte ain leat hástalusat luonddufágas ja lášmmohallamis (dain ásašusain, mat fáallet dáid fágaid). Buot njealji fágain lea goitge čielga variašuvdna guorahallojuvvon ásašusaid gaskkas, ja buot ásašusain leat oasis maiguin leat ollen guhkás ja oasis maiguin eai leat ollen nu guhkás láhkaásahusa sisdoalu duohtandahkamis.

Láhkaásahusa fágaidrasttideaddji gáibádusaid ja oahppanjoksosiid čuovvuleapmi

Mánnggakultuvrralaš perspektiiva: Seamma ládje go ovddit raporttas háliida Čuovvulahttinjoavku čujuhit ahte oppalaččat orru leame ollu mii lea positiivvalaš mánnggakultuvrralaš perspektiivva ektui vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahpuin. Hástalus orru leame ahte muhtun ásašusat dán jagi raportterejit dán barggus unnit viidodaga go ovdal, ja mii eat leat ollásit duhtavaččat dainna go ovttá fágii biddjo ovddasvástádus mánnggakultuvrralaš perspektiivva hárrái, nu go oaidnit mánnggain ovdamearkkain. Mánnggakultuvrralašvuolta lea fáddá mii gullá buot fágaide, ja lea hui dehálaš ahte omd. dárogiella nubbingiellan meannuduvvo vudolaččat, earenoamážit vuodđogálggaid ektui. Vidat kapihtalis oaidnit ahte mánnggain oahpaheaddjeoahppofágain leat oalle stuora hástalusat dán ektui, dan viđa ásašusa maid leat guorahallan. Dás lea dárbu bargat eanet systemáhtalaččat.

Sámi áššiid birra oahpaheapmi: Raporteren čájeha ahte eanas ásašusat leat bargan juoidá nannen dihte oahpahusa sámi áššiid birra ovddit raportta rájes, muhto mii háliidit dán oktavuodas maid čujuhit dán jagi raportta vidat kapihtalii, mas bohtá ovdan ahte sámi áššit eai leat ollen ge meannuduvvon engelasgielas, luonddufágas eai ge lášmmohallamis dan viđa guorahallojuvvon ásašusas. Čuovvulahttinjoavku ávžžuha ásašusaid bargat systemáhtalaččat vai oahpahus sámi áššiid birra, viiddis mearkkašumis, šaddá lunddolaš oassin vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahpus.

Láhkaásahusa odđadárogielgáibádusat: Min nuppi raporttas čájeheimmet ahte dušše njealji ásašusas ledje konkrehta doaibmabijut dán oasi čuovvulahttimii. Vástádusat dán háve čájehit ovdáneami, muhto maidái ahte lea stuora variašuvdna das mo ásašusat deattuhit dán, ja makkár čovdosiid sii geavahit. Mánnga ásašusa eai leat vuos bargan maidege.

Čuovvulahttinjoavku háliida čujuhit ahte buot vuodđoskuvlaoahpaheaddjit ožžot duodaštusa das ahte sii sáhttet oahpahit miehtá Norgga, ja dan dihte lea hui dehálaš ahte buot studeanttat hálldašit láhkaásahusa gáibádusaid ja sáhttet geavahit sihke girjedárogiela ja odđadárogiela profešuvdnagiellan deaivvadeamis ohppiiguin ja váhnemiiguin. Dan dihte ávžžuhit buot ásašusaid hábmet lohkanmeari, čađahit oahpahusa ja árvoštallat studeanttaid dási sihke girjedárogielas ja odđadárogielas.